

Nr 383.

Av herr **Dahlén m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 73, med förslag till lag om arbetstidens begränsning.*

Socialstyrelsen har i sin utredning om åttatimmarsdagens verkningar även gjort en undersökning över huru många av Sveriges löntagare på grund av *lag* eller *praxis* har en arbetstid, som inte överstiger den, som fastställs i »åttatimmarslagen». Den kommer till följande resultat:

»Uppskattas totalantalet löntagare i vårt land till 1.6 miljon, torde av dessa omkring 450,000 direkt falla under lagen om arbetstidsbegränsningen och ytterligare 350,000 på grund av särskild lagstiftning, kollektivavtal eller gängse *praxis* hava en arbetstid, fallande inom lagen uppdragna maximigränser. Den återstående hälften av löntagarna skulle alltså hava längre arbetstid. Till ungefär samma resultat kommer man, om man räknar med enbart kroppsarbetare; av de nu bortgående falla nämligen kontorister och butiksbiträden på var sin sida om åttatimmarsstrecket. Av de cirka 1.2 miljoner arbetare inom jordbruk, industri och hantverk, handel och samfärdsel och husligt arbete, som torde finnas inom vårt land, synas alltså knappt mer än hälften för närvarande hava en arbetsvecka av 48 timmar eller mindre.»

Alltså: lägger man samman de arbetargrupper, som omfattas av arbetstidslagen, och de som ej omfattas av lagen men ändå tillkämpat sig åttatimmarsdagen, så uppgå dessa till ej ens hälften av de löntagare som finnas i Sverige. Kompletteras dessa uppgifter med uppgifterna om huru lång arbetstid de arbetare som omfattas av arbetstidslagen — som socialstyrelsen inte utan skäl anmärker att det är oegentligt att kalla åttatimmarslagen — i verkligheten ha, så får man en ännu klarare bild utav hur illusorisk som åttatimmarslag den nuvarande arbetstidslagen är. För skiftarbetare är sålunda arbetstiden i medeltal 50 timmar i veckan. Övertidsarbete användes i stor utsträckning. Visserligen ha under 1924 de 711 företag, socialstyrelsen gjort en undersökning vid, knappt hälften av halva det timantal, som enligt lagen står till arbetsköparnas fria förfogande, kommit till användning, men då man vet att antalet av dessa fria övertidstimmar är 200 under loppet av ett kalenderår, så innebär ju även det »ringa» utnyttjande som skett under 1924 av övertiden, att en tredjedel av årets arbetsdagar arbetstiden är nio timmar och inte åtta timmar.

Vi äro således ännu långt ifrån det fulla förverkligandet av målet: 8-timmars dag och 48 timmars arbetsvecka, som sedan årtionden tillbaka varit det mål det internationella proletariatet strävat efter.

Av de gjorda undersökningarna om arbetstidslagens verkningar har det visat sig att arbetstidsbegränsningen har varit en av arbetarnas värdefullaste tillgångar, vilket gjort det möjligt för dem att intellektuellt och kulturellt komma upp på ett högre plan. Lagen har medfört ökat intresse för hemliv och husliga förhållanden. Den allmänna fritiden användes i stor utsträckning för bildningsändamål och kurser av olika slag. Många äldre arbetare ha skaffat sig koloniträdgårdar. Den uppnådda fritiden användes ganska allmänt till frömma för arbetarens eget och de honom närmast ståendes välbefinnande och till att förkovra intresset för allmänna angelägenheter. Det är därför inom arbetarklassen och hos alla dem, som ha förståelse för vad en sund socialpolitik kräver, ett allmänt, starkt önskemål att arbetstidslagen blir så avfattad, att den åt alla arbetargrupper blir en verklig 8-timmarslag.

På landsorganisationens senaste kongress, vilken hölls i augusti 1922, antogs ett uttalande vari bl. a. säges:

»Kongressen konstaterar den stora vinst för arbetarklassen, som ligger i genomförandet av lagen om arbetstidens begränsning, och den absoluta enighet, som råder inom alla arbetargrupper om att ej i godo medgiva någon försämring av denna lag. Kongressen inlägger därför en bestämd protest mot alla försök att tumma på 8-timmarslagen och uppdrager åt landssekreteriatet att samla landsorganisationens kraft för att med användandet av alla lämpliga och möjliga åtgärder söka hindra varje försök att frångå arbetarna vinsten av deras 30-åriga ansträngningar. Kongressen uppdrager vidare åt landssekreteriatet att hos regeringen hemställa om dennas kraftiga medverkan till skydd för arbetstidslagens bestånd samt att rikta arbetarnas representanters i riksdagen uppmärksamhet på, att dessa måste — tillsammans med de ledamöter av riksdagen, som ha blicken öppen för den kulturella vinst mänskligheten vunnit genom 8-timmarslagens genomförande — sörja för att 8-timmarslagen ej äventyras och göra allt för att slå tillbaka de reaktionära angreppen mot denna lags bestånd.

Kongressen uttalar jämväl som sin uppfattning, att lagen om arbetstidens begränsning måtte utsträckas att omfatta även de arbetargrupper, som nu stå utanför lagen.»

Bakom kravet på en utvidgning av 8-timmarslagen att omfatta alla arbetare står en enhällig arbetaropinion. Därtill kommer, att en objektiv undersökning av arbetstidsbegränsningens verkan på produktionen har visat, att denna i stort sett utan några ekonomiska uppoffringar kunnat anpassa sig efter en 8-timmarslag, då i allmänhet arbetarens produktivitet per timme blivit högre och företagen tvingats till att genom tekniska förbättringar höja företagets produktionskapacitet. I de fall detta inte skett, så är det inte av den karaktär, att det kan anses ha någon betydelse, då en 8-timmarslags socialpolitiska verkningar är av sådan värdefull natur, att de många gånger uppväga den profitförlust några kapitalistiska företagare måste göra. Under sådana förhållanden är det en

ofrånkomlig plikt att nu taga steget och göra sådana förbättringar i den nuvarande arbetstidslagen, så att den *för hela arbetarklassen blir en verklig 8-timmarslag*.

Lagens tillämplighetsområde måste utvidgas. En utvidgning föreslås visserligen i den kungl. proposition som nu föreligger, men den är av mera formell än reell natur. Ty vad det gäller arbetare vid företag med mindre än 5 arbetare, statens arbetare och järnvägarnas trafikpersonal, vilka enligt regeringens förslag nu skall omfattas av arbetstidslagen, så ha dessa redan tidigare tillkämpat sig 8-timmarsdagen. Den föreslagna reformen innebär alltså ingen mera för arbetarklassen påtaglig förbättring av lagen, utan även i fortsättningen kommer jordbrukets väldiga arbetarkår, de som är anställda vid restauranger, hotell, sjukhus, badinrättningar m. fl. arbetargrupper, som i allmänhet få finna sig i en omänskligt lång arbetstid, att lämnas utanför. Lagens tillämplighetsområde måste därför ytterligare utvidgas. Att detta inte är något orimligt krav framgår, om man gör en jämförelse med en del andra länders arbetstidslagar. Arbetstidslagen i Tjeckoslovakien t. ex. äger tillämpning å alla löntagare, d. v. s. icke blott arbetare i egentlig mening, utan alla funktionärer, vare sig de arbeta med handen eller hjärnan och oavsett deras sociala ställning.

Lagen omfattar såväl industrien som handeln. Under lagen hör personalen på advokatkontor, notariat, växelkontor, ingenjörbyråer, platsbyråer, sjukhus, banker, assurancesbolag, teatrar och förlusteställen, hotell och kaféer ävensom periodiska tidskrifter, kooperativa företag, handelsresande och brandkår. I åkerbruket och skogsbruket tillämpas lagen å personer, som hava regelbunden sysselsättning och icke tillhöra arbetsgivarens hushåll och åtnjuta dag-, vecko- eller månadslön. Tjänarna i ett hushåll falla också i vissa avseenden under lagens bestämmelser. Lagen äger likaledes tillämpning å alla anstalter, som drivas av staten eller av allmänna och enskilda stiftelser samt av föreningar, vare sig de drivas som affärsföretag eller äro av allmännyttig eller välgörande karaktär. Härav följer, att post, telegraf, järnvägar, monopolföretag för staten, allmänna pantlåneinrättningar, sinnessjukhus, fattigvårdsanstalter och skolor äro underkastade lagen. Utanför lagen falla dock statens och kommunernas ämbetsmän m. fl. befattningshavare, som ha att utöva offentligt-rättsliga funktioner. Lagen äger icke tillämpning å hemarbete under förutsättning att hemarbetet icke utgör fortsättning på arbetet i en fabrik eller verkstad.

Bestämmelserna om 8-timmarsdagen i Italien äga tillämpning å arbetare och tjänstemän i industriella och kommersiella företag, inklusive sådana, som avse teknisk utbildning eller äro av filantropisk natur, allmänna arbeten, *jordbruk*, järnvägar och transportverksamhet samt å *kontor* och *sjukhus*.

Den finska arbetstidslagen omfattar följande företag:

- a) hantverks- och fabriksrörelse samt andra industriella yrken;
- b) byggande, reparation och underhåll av hus och hamn samt av bana, bro, väg och annan kommunikationsanstalt;
- c) bärgnings- och dykeriverksamhet,
- d) *badstuga* och *badinrättning*;
- e) röjning-, rensnings-, torrlägnings- och renhållningsarbete;

- f) skogs- och vägbygge;
- g) utdrivning och flottning av virke;
- h) lastning och lossning av varor;
- i) *handels-, kontors- och nederlagsrörelse*;
- k) *vårdshus-, hotell- och kaféerörelse*;
- 1) yrkesdrifter och företag, vilka äro att anse såsom jämförliga med de förenämnda; samt
- 2) nedannämnda yrkesdrifter och inrättningar, försåvitt därvid användas tjänste- och arbetsfolk;
 - a) järnvägs- och spårvägstrafik, post-, tull-, och telefoninrättningar samt kanaler;
 - b) *automobiltrafik* och formansrörelse;
 - c) *sjukhus* och *fängelser*; samt
 - d) rörelser och inrättningar, vilka äro att anse såsom jämförliga med de förenämnda.

Man kan alltså peka på exempel från långt mindre »demokratiska» länder än Sverige som motivering på kravet att arbetstidslagens tillämplighetsområde bör utvidgas till att omfatta alla arbetare. Från de olika arbetargrupper det här gäller, lantarbetarna, sjömännen, hotell- och restaurangpersonal, sjukhuspersonalen, chaufförerna i persontrafik — vilken senare fråga socialministern i propositionen har avfärdat med att det är en trafiksäkerhetsfråga, som skall tagas till behandling vid annat tillfälle — ha ju också vid flera tillfällen framförts välmotiverade krav på att även få 8-timmarslagen tillämpad på sina områden.

En annan betydelsefull fråga är övertidsarbetet. Självklart blir 8-timmarslagen för en mängd arbetare illusorisk, om det skall tillåtas arbetsköparna att *utan särskilt medgivande* få utnyttja 200 timmars övertid per år. I en jämförelse mellan olika länders allmänna bestämmelser om övertid för arbetare, som fyllt 18 år, vilken göres i ledamoten av arbetsrådet John Nordins utredning om arbetstidens begränsning i vissa främmande länder, visar det sig, att av följande 10 länder: Sverige, Belgien, Finland, Frankrike, Holland, Norge, Schweiz, Tjeckoslovakien, Tyskland och Österrike, endast hälften tillåter övertid *utan särskilt medgivande*. I de övriga länderna *kräves det medgivande av myndighet*. För att den svenska 8-timmarslagen inte skall bli illusorisk för arbetarna kräves det, att de nuvarande bestämmelserna om övertid, vilka till stor del urvattnat lagen och gjort den mindre värdefull, måste borttagas. *Övertid får användas blott i särskilda undantagsfall och endast efter medgivande från myndighet*. Möjlighet till utsträckning av arbetstiden bör begränsas till att omfatta endast sådana särskilda arbetstillfällen, då genom natur- eller olyckshändelse eller annan omständighet, som ej kunnat förutses, fara föreligger för liv, hälsa eller egendom.

I regeringens proposition framhålles det, att de ändringar som företagits syfta till att möjliggöra en ratifikation av den s. k. Washingtonkonventionen. Vi sakna dock en bestämmelse i regeringens lagförslag, för att det skulle kunna anpassas efter Washingtonkonventionen, nämligen en bestämmelse om högre er-

sättning för övertid, vilket föreskrives i konventionen. Det är att skapa falska illusioner hos människor genom att ställa Washingtonkonventionen som idealet för en arbetstidslagstiftning. Genom att anpassa den svenska lagen efter denna är inte allan rättfärdighet uppfylld. Och skall den av regeringen nu föreslagna lagen vara sådan, att den uppfyller andemeningen i Washingtonkonventionen så måste sägas, att denna är tämligen värdelös, ty som här ovan påvisats, så innebär ju regeringens förslag att hälften av landets löntagare fortfarande lämnas utanför lagen, och för dem, som omfattas av lagen, göres 8-timmarsdagen illusorisk genom de övertidsbestämmelser som föreslås.

En arbetargrupp, vars krav icke heller på minsta sätt blivit beaktade vid propositionens utarbetande, är gruvarbetarna.

Redan år 1918 innan arbetstidskommittén avgivit sitt betänkande med förslag till lag om begränsning av arbetstiden, hade i telegram till dåvarande chefen för civildepartementet, Svenska Gruvindustriarbetareförbundets avdelningar i Mellansverige påyrkat högst 6 timmars arbetsdag vid gruvarbete under jord. I början av 1919 inkommo till bemälda departementschef även representanter för kolgruvornas fackligt organiserade arbetare med en framställning om, att, i samband med införande av maximalarbetsdagen för arbete ovan jord, maximum för kolgruvearbetarnas dagliga arbetstid måtte sättas *till 6 timmar*.

Arbetstidskommittén gjorde emellertid i sitt den 25 januari 1919 avgivna betänkande, med förslag till lag om begränsning av arbetstiden, icke någon skillnad härutinnan mellan gruvarbete under jord och annat industriellt arbete.

Vid både lagtima och urtima riksdagarna år 1919 väcktes motioner om 6 timmars arbetsdag vid gruvarbete under jord och vid öppna gruvorna i Norrbotten. Som bekant föll emellertid arbetstidsförslaget vid lagtima riksdagen. Urtima riksdagen beslutade dock, med betonande av att gruvarbetet otvivelaktigt är att räkna till de mera ansträngande och hälsofarliga sysselsättningarna, att en utredning skulle verkställas, huruvida vid gruvarbete under jord en kortare arbetstid än den, som eljest skulle bli lagstadgad, kunde anses vara av behovet påkallad.

Detta riksdagens beslut föranledde Kungl. Maj:ts bemyndigande åt chefen för vederbörande departement att tillkalla sakkunniga för verkställande av berörda utredning.

Sedan de sakkunniga genom beslut den 27 nov. 1919 tillkallats och påbörjat sitt utredningsarbete, gjorde Sv. Gruvindustriarbetareförbundets avdelning nummer 12 i Kiruna genom förbundets ordförande den 27 april 1920 framställning hos dåvarande chefen för civildepartementet om utredning även rörande frågan om förkortad arbetstid ovan jord för de vid gruvfälten i Norrbotten anställda gruvarbetarna. Förevarande framställning föranledde den 25 sept. 1920 meddelande av uppdrag åt de sakkunniga att verkställa utredning jämväl för gruvarbetarna ovan jord i Norrbotten om behovet av kortare arbetstid än den eljest lagstadgade.

I december 1921 var denna utredning slutförd och densamma jämte förslag överlämnades till regeringen.

Då detta är den enda mera omfattande officiella utredning, som i detta land företagits rörande förhållandena inom gruvarbetet, hade det varit önskvärt, att de sakkunnigas betänkande med därvid fogade reservationer blivit tryckt och lätt tillgängligt för riksdagens ledamöter och övriga intresserade.

Sakkunnigas förslag, till vilket finnas fogade reservationer både från arbetare- och arbetssköparerepresentanter, går i all sin enkelhet ut på, att i arbetstidslagen skall införas en bestämmelse, att vid gruvarbete skall i arbetstiden inräknas tiden för ned- och infart samt tiden för ut- och uppfart samt att i gruvstadgan införas ett stadgande, varigenom med där avsedda anstalter för trygghet för arbetsmanskapat jämställes bergmästares förordnande, att vid visst arbete arbetstiden skall till förekommande av ohälsa bland arbetsmanskapat inskränkas.

Det är anmärkningsvärt, att icke ens detta förslag, som dock är framfört av en borgerligt sinnad fackman, bergmästare C. O. Norelius, har vunnit regeringens beaktande.

Rörande behovet av en förkortning av arbetstiden för gruvarbetarna få vi hänvisa till den av arbetarrepresentanterna i gruvarbetstidskommittén avlämnade reservationen, vari förhållandena inom detta synnerligen riskfyllda, ansträngande och för hälsan skadliga arbetsområde skildras på ett mycket ingående och klagörande sätt.

Utän att här ingå på några detaljskildringar vilja vi dock framhålla, att den verkställda utredningen klart och tydligt visar:

- att gruvarbetet är mera ansträngande än de allra flesta andra arbeten;
- att olycksfallsrisken vid gruvarbete är bland de högsta som förekomma;
- att, ehuru gruvarbetarna på grund av det urval, som försiggår bland dem, i fysiskt hänseende äro en elitkår, desamma dock i högre grad än sina kamrater inom andra yrken äro utsatta för sjukdomsfall;
- att luftväxlingen på många ställen i gruvorna är bristfällig;
- att arbetarna besväras av damm samt rök och gaser från sprängskotten ävensom av luftens stora fuktighet;
- att arbetsrummen ofta äro våta, stundom i så hög grad, att arbetet icke kan pågå i 8 timmar per skift;
- att i kolgruvorna förekomma arbetsrum med så ringa höjd att arbetaren presas ihop onaturligt;
- att gruvarbetet verkar psykiskt nedtryckande och nervslitande, vilket även läkare intyga.

Den sjukdoms- och olycksfallsrisk, som förekommer vid underjordsarbete i gruvor, är i lika hög grad tillfinnandes vid de öppna gruvorna i Norrbotten, beroende på de svåra klimatiska förhållandena och det tunga, fysiskt ansträngande arbetet. I vissa fall kan på några timmar temperaturen växla mellan 0°—20° C. Därtill kommer den för arbetets utförande stora svårigheten, att på grund av det under halva året rådande mörkret arbetet nästan dygnet runt måste utföras under artificiell belysning.

Alla dessa osunda, livsfarliga och på allt sätt olidliga arbetsförhållanden motivera tillfullo en arbetstidsförkortning för gruvarbetarna under jord och vid

de öppna gruvorna i Norrbotten till 6 timmar per dag och 36 timmar per vecka.

I fråga om straffbestämmelserna för överträdelse av lagen böra dessa fastställas så, att desamma bliva en något så när kraftig spärr mot arbetsköparnas eventuella frestelser och lust att bryta mot densamma.

På grund av vad sålunda anförts, hemställes i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nummer 73,

att riksdagen måtte besluta antaga bifogade förslag till lag om arbetstidens begränsning.

Stockholm den 3 mars 1926.

J. P. Dahlén.

Viktor Herou.

Rob. Samuelsson.

Förslag
till
Lag
om arbetstidens begränsning.

Härigenom förordnas som följer:

§ 1.

Denna lag äger tillämpning å varje rörelse, industriell eller icke, vari arbetare användes till arbete för arbetsgivarens räkning, så ock å hus-, väg- eller vattenbyggnad, vattenavledning eller annat dylikt särskilt arbetsföretag, vari arbetare på sådant sätt användes.

Från lagens tillämpning undantages dock

a) arbete, som utföres i arbetarens hem eller eljest under sådana förhållanden, att det ej kan anses tillkomma arbetsgivaren att vaka över arbetets anordnande;

b) arbete, som utföres av medlem av arbetsgivarens familj.

§ 2.

Såsom arbetare skall vid tillämpningen av denna lag ej räknas disponent eller annan befattningshavare i överordnad ställning.

Yppas tvekan, huruvida viss arbetstagare är att räkna såsom arbetare enligt lagen, åligger det arbetsrådet att på begäran av domstol eller dem, vars rätt därav beröres, avgiva utlåtande i frågan.

Utlåtande, varom här är sagt, skall meddelas kostnadsfritt.

§ 3.

Arbetare må icke användas till arbete under längre tid än 8 timmar av dygnet eller 48 timmar i veckan, däri inberäknat event. väntetid och uppehåll i arbete, undantagandes måltidsraster; dock må, därest nyssnämnda begränsning av arbetstiden för vecka icke därigenom överskrides, genom överenskomelse mellan arbetare och arbetsgivare, arbetstiden under något eller några av veckans dygn utsträckas till högst 8 $\frac{1}{2}$ timmar.

Fortgår arbetet kontinuerligt såväl natt som dag, må arbetstiden, raster däri inräknade, icke överstiga 8 timmar av dygnet eller 48 timmar i veckan, och må nyss angivna begränsning gälla den genomsnittliga arbetstiden under en tidrymd av 2 veckor.

Vid gruvarbetet under jord och vid de öppna gruvorna norr om Polcirkeln må arbetare icke användas under längre tid än 6 timmar av dygnet eller 36

timmar i veckan, däri inberäknat event. väntetid och uppehåll i arbetet, undantagandes måltidsraster.

I arbetstiden vid gruvarbete inräknas tiden för ned- och infart, samt ut- och uppfart.

§ 4.

Har natur- eller olyckshändelser eller annan omständighet, som ej kunnat förutses, vållat avbrott i driften eller ock medfört överhängande fara för sådant avbrott eller för skada å liv, hälsa eller egendom, må arbetare i den mån så är nödigt, med hänsyn till berörda förhållande, användas till arbete utöver begränsning, som finnes angiven i 3 §. Om sådant arbete samt dess anledning, omfattning och varaktighet åligger det arbetsgivaren att senast inom 2 dygn från dess början göra anmälan till arbetsrådet. Arbetet må icke fortsättas utöver sist angivna tid utan att tillstånd därtill sökts hos nämnda myndighet. Angående sådan ansökan har arbetsrådet att ofördröjligen meddela beslut.

Anmälan eller ansökan, varom här är sagt, må anses gjord, när densamma i betalt brev avlämnats till allmänna posten.

§ 5.

Rörande arbetares användning till arbete enligt 4 § åligger det arbetsgivare att senast näst därpå följande dag göra anteckning i särskild journal, upprättad enligt formulär, som fastställles av arbetsrådet.

Beslut av arbetsrådet enligt 4 § skall biläggas journalen på det arbetsställe, beslutet rör, och skall journalen jämte bilagda beslut förvaras å arbetsstället under minst 3 år, räknat beträffande journalen från den tid, då sista anteckningen gjordes däri, och beträffande beslutet från detsammes datum. Journalen skall vara tillgänglig för samtliga arbetare å arbetsstället.

§ 6.

Arbetsrådet består av 5 ledamöter, utsedda av regeringen för en tid av 2 år åt gången. 2 av ledamöterna skola utses bland personer, föreslagna av rikssammanslutningar utav arbetare, och 2 ledamöter bland personer, föreslagna av rikssammanslutningar utav arbetsgivare.

Suppleanter till samma antal som ordinarie ledamöter utses på enahanda sätt.

Den femte ledamöten som tillika är ordförande, jämte ställföreträdare för denne, utses av regeringen.

Ärende må icke av arbetsrådet avgöras utan att samtliga ledamöter äro närvarande. Vid förfall av någon av dessa inkallas suppleant att delta i föreliggande ärendes avgörande.

Närmare bestämmelser rörande rådet och dess verksamhet meddelas av regeringen.

§ 7.

Tillsyn å efterlevnaden av denna lag utövas av yrkesinspektionens befattningshavare; och skall därvid i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad

som finnes stadgat rörande tillsyn å efterlevnaden av lagen om arbetarskydd den 29 juni 1912.

Å arbetsställe, där arbete bedrivs på stadigvarande sätt, skall å lämplig plats finnas anslagen ej mindre denna lag än även arbetstidsschema, angivande när arbetet börjar och slutar eller, där arbetet bedrivs med skiftlag, när arbetet börjar och slutar för varje sådant lag, ävensom början och slut för varje rast, varigenom arbetet avbrytes.

§ 8.

Användes arbetare till arbete i strid mot vad i denna lag är stadgat, straffas arbetsgivaren med böter från och med 500 till och med tiotusen kronor.

Den, som under tid, då han är ställd under åtal för förseelse, varom i denna § förmåles, fortsätter samma förseelse, skall, när han varder därtill lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits, fällas till det ansvar, som är bestämt för sådan förseelse.

§ 9.

Försummar arbetsgivare att fullgöra anmälningsskyldighet, som föreskrives i 4 §, eller att iakttaga vad enligt 5 § åligger honom, straffas han med böter från och med tvåhundra till och med femtusen kronor.

Har arbetsgivare mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift i journal, som avses i 5 §, straffes med böter från och med femhundra till och med tiotusen kronor.

§ 10.

Förseelse mot denna lag åtalas vid polisdомstol, där särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare eller, där sådan ej finnes, vid allmän domstol.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla hälften kronan och hälften den kommun, inom vilken förseelsen begåtts. Den andel av bötesbelopp, som tillfaller kommun, användes till kommunens hjälpverksamhet för fattiga arbetslösa och orkeslösa personer, samt, i den mån medlen ej härför tagas i anspråk, till folkbibliotek och inom kommunen av arbetarna upprättade studiecirklar. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

§ 11.

Beträffande verksamhet, som bedrivs av kommun eller staten, skall vad i denna lag är stadgat angående arbetsgivare gälla arbetsföreståndaren.

§ 12.

Där i lag eller författning ytterligare begränsning stadgas beträffande användande av minderårig eller kvinna i arbete, skall sådan begränsning lända till efterrättelse.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1927.